

Annotatie BM voor Raadsvergadering 18 januari 2024

Agendapunt: actualiteit XR-blokkade op A10

Peter Holla is aanwezig om namens politie antwoord te geven op gestelde vragen

Vraag: waarom heeft de politie niet voorkomen dat XR de A10 op kon lopen?

- De praktijk leert dat het voor de politie ondoenlijk is om een blokkadeactie te voorkomen.
- Op voorhand was niet duidelijk waar XR de blokkade zou opstarten. In de praktijk bleek dit niet te zijn op de A10 bij het Infinity-gebouw, maar bij de A10-West. Daar liepen actievoerders de weg op, waarna Rijkswaterstaat met het oog op de veiligheid genoodzaakt was de A10 deels af te sluiten. Daardoor konden honderden actievoerders bij het Infinity-gebouw de weg op lopen.
- Het weren van grote groepen actievoerders van een weg vraagt om een enorme politie-inzet, maar biedt ook geen oplossing. Er ontstaat een kat-en-muisspel waarbij politie ze op de ene plek weert, maar zij op een andere plek vervolgens weer opduiken om alsnog de blokkade te vormen.
- Ook bij de acties op de A12 in Den Haag is het niet één keer gelukt de blokkades te voorkomen. Of bij de XR-actie op Schiphol in november 2022, waarbij een kat-en-muisspel ontstond tussen fietsende actievoerders en de marechaussee.
- Een dergelijk kat- en muisspel op en rond een snelweg kan bovendien gevaarlijke situaties opleveren, of juist tot meer overlast voor verkeer leiden op verschillende plekken op en rond de A10. Ook in het kader van een ongehinderde doorgang van nood- en hulpdiensten zou dat een onwenselijk scenario zijn.

Vraag VVD: kan bij de volgende actie niet sneller worden opgetreden tegen demonstranten op de A10?

- Het optreden tegen demonstranten die ondanks het verbod op 30 december jl. toch de A10 betraden, heeft gefaseerd en zo zorgvuldig mogelijk plaatsgevonden.
- Dit is gedaan met het oog op de bescherming van enerzijds het demonstratierecht en anderzijds het waarborgen van de veiligheid en de bereikbaarheid.
- Dat betekent dat, op het moment dat blokkade van start ging, Rijkswaterstaat in samenwerking met politie allereerst noodzakelijke maatregelen heeft getroffen om de veiligheid van het verkeer, de demonstranten en de handhavende partijen te kunnen waarborgen. Ook zijn maatregelen getroffen om de doorgang van nood- en hulpdiensten te garanderen.
- De demonstranten zijn vrijwel direct gesommeerd te vertrekken. Zij kregen hier wel enige tijd voor mede gezien het feit dat het een vreedzaam protest betrof dat ook een bepaalde mate van bescherming vraagt.
- Daarna is demonstratie ontbonden en zijn de demonstranten gevorderd om te vertrekken. Een aantal gaf hier gehoor aan, de rest is aangehouden.
- Het optreden op 30 december wordt geëvalueerd.
- Het verloop van dit optreden en de lessen die de driehoek daaruit kan trekken, zullen worden meegenomen in de voorbereiding van de komende actie op 24 februari.
- Het optreden zal mede afhangen van het actuele informatiebeeld.
- Ook is er opnieuw contact gezocht met XR.

Vraag D66: is er een beeld van de kosten van de acties van XR (sociaal economische schade)?

- De acties van XR vragen een intensieve voorbereiding van diverse partijen, en veel inzet van in het bijzonder de politie.
- Dat geldt overigens ook voor andere, grote demonstraties of hoog risico voetbalwedstrijden.
- De actie op 30 december heeft wel tot stremmingen geleid op omliggende wegen. Er is echter geen beeld van schade.
- Er is geen informatie dat de nood- en hulpdiensten zijn gehinderd in de uitvoering van hun taken.

Verslag public affairs nav mondelinge Kamervragen van afgelopen dinsdag

Dinsdag heeft Ingrid Michon (VVD) Kamervragen gesteld n.a.v. het bericht dat klimaatactivisten op Schiphol niet vervolgd worden n.a.v. fouten met identificatie. In de slipstream van deze vragen kwamen ook andere demonstraties van XR aan de orde, o.a. de demonstratie op de A10. Onderstaand een korte terugkoppeling.

- De minister geeft aan in gesprek te zijn met het OM over grote groeperingen die demonstreren op 'verboden' locaties en zich vervolgens niet willen identificeren. Ze beargumenteert dat ze gevoelsmatig een verschil vindt zitten "tussen een dakloze die zich op dat moment niet kan identificeren en mensen die er heel erg bewust alles aan hebben gedaan om zich niet te kunnen identificeren; daarmee kijk ik wellicht vooruit voor een nieuw kabinet." Op korte termijn volgt een brief aan de Kamer - in samenspraak met het ministerie van Binnenlandse Zaken - waarin de minister terugblijkt op de recente demonstraties en waarin ze een terugkoppeling geeft van de gesprekken met het OM over de identificatieplicht.
- Michon (VVD) vraagt de minister ook of het mogelijk is om onderscheid te maken tussen demonstraties en het ontwichten van de openbare orde. Als voorbeeld noemt ze discussies die spelen in o.a. Frankrijk en Duitsland over over een andere manier van strafbaarstelling en een andere manier om tegen het georganiseerd en stelselmatig ontwijken van de wet op te treden. De minister zegt toe deze verkenning mee te nemen in de betreffende brief.
- In reactie op mevrouw Faber (PVV) die kritiek heeft op het handhaven en vervolgen van demonstraten, stelt de minister dat de lokale politie en burgemeesters hun best doen om het demonstratierecht te respecteren én tegelijkertijd op te treden waar nodig. "Veel belangrijker is wat je in de toekomst doet. [...] Uiteindelijk zal ik dus ook met het OM in overleg gaan en zeggen: als dit een bepaald verdienmodel is waarbij mensen misbruik maken van het demonstratierecht, wat hebben jullie dan nodig van de politiek om daar op een bepaalde manier op te kunnen reageren? Maar het is absoluut aan het OM om die afwegingen te maken, want zij moeten met de capaciteit en de inzet die zij hebben, zorgen dat zij ons veilig kunnen houden."
- Mevrouw Helder (BBB) pleit er tevens voor om XR als criminele organisatie aan te merken, mede omdat ze misbruik maken van hun demonstratierecht. Ze uit haar zorgen over de beperkte politiecapaciteit in relatie tot uit de hand lopende demonstraties. De minister zegt toe om met het OM verder in gesprek te gaan over organisaties die structureel misbruik maken van hun demonstratierecht.
- In reactie op de heer Boswijk (CDA) die vraagt of het snelrecht gebruikt wordt bij demonstraties van XR geeft de minister aan dat ze daar in dit specifieke geval geen zicht op heeft, maar ze deze route wel wil verkennen voor de toekomst.

De minister heeft overigens niet vermeld wanneer ze verwacht bovengenoemde brief naar de Tweede Kamer te sturen. Wel heeft ze toegezegd om hier z.s.m. werk van te maken. Concluderend lijken de formerende partijen eensgezind over een hardere aanpak van organisaties - en XR specifiek - die 'misbruik maken' van hun demonstratierecht.